

## Nr 200.

Av herr Forssell, om förhöjt statsbidrag till Andrea Eneroths högre handarbetsseminarium.

Med anledning av punkt (180) i bil. till 1930 års statsverksproposition, åttonde huvudtiteln (sid. 465) ber jag få anföra följande:

I första hand vill jag fästa uppmärksamheten vid den påfallande olikhet, som råder mellan å ena sidan skolöverstyrelsens uppskattning av den ersättning för viss förlust, som enligt styrelsens mening borde tillkomma den Enerothska avdelningen av det sammanslagna handarbetsseminariet och å andra sidan den föredragande departementschefens uppfattning i samma fråga. I sin skrivelse av den 31 aug. 1928 hade skolöverstyrelsen framhållit att, »enär genom indragningen av konstsoömnadslinjen vid Andrea Eneroths seminarium denna läroanstalt skulle åsamkas en förlust på i det närmaste 1 000 kronor — till följd av minskad inkomst å terminsavgifter, vilken ej uppvägdes av en motsvarande minskning i lärarlöner m. fl. utgifter — någon höjning av det till seminariet utgående understödet syntes erforderligt. Då förhöjningen emellertid, enligt överstyrelsens mening, torde ske inom ramen av det förutvarande anslaget till seminarierna, fann sig överstyrelsen förhindrad att föreslå större förhöjning av understödet till Andrea Eneroths seminarium än med 400 kronor, eller till 9 700 kronor.»

I sin skrivelse av den 31 aug. 1929, som ligger till grund för nu föreliggande 8 H. T:s beräkningar i dessa hänseenden yttrar skolöverstyrelsen: »Det nya seminariets inkomst- och utgiftsstat för budgetåret 1930—1931 överensstämmer, i vad den avser Andrea Eneroths avdelning av seminariet, så gott som fullständigt med motsvarande stat för budgetåret 1929—1930, med de av överstyrelsen i förenämnda skrivelse den 31 aug. 1928 föreslagna, av seminariets omorganisation betingade ändringar. Med hänsyn till att Andrea Eneroths seminarium genom den skedda omorganisationen även i fortsättningen måste vidkännas den minskade inkomst, som indragningen av konstsoömnadslinjen innebär, och då seminariet ej på annan väg erhåller någon kompensation härför, anser överstyrelsen, att understödet till seminariet alltjämt bör beräknas till ett något högre belopp än det tidigare utgående understödet, förslagsvis till 9 800 kronor.»

Skolöverstyrelsen tillstyrker sålunda en förhöjning från föregående år med ett hundra kronor. Jag skall i det följande göra ett försök att belysa, huru orimligt liten denna förhöjning är, men vill för ögonblicket närmast uppehålla mig vid jämförelsen mellan skolöverstyrelsens förslag och departe-

mentschefens. Departementschefen föreslår (sid. 471) att till bägge avdelningarna vid det nya seminariet skall tillsammantaget utgå ett belopp av tiotusen kronor. Likvisst uttalar departementschefen ingenting om de proportioner, som böra iakttagas vid den framtida fördelningen mellan dessa båda avdelningar. Men om man antager att departementschefen har för avsikt att göra fördelningen efter de proportioner som skolöverstyrelsen föreslår mellan anslaget till den Enerothska avdelningen och anslaget till Handarbetets Vänners avdelning, så skulle beloppen ju bli c:a 7 500 kr. till den förra och c:a 2 500 kr. till den senare. Då skolöverstyrelsen uttryckligen 1929 medgivit, att det belopp å 9 800 kr., som överstyrelsen förordat för den Enerothska avdelningen endast skulle »i någon mån» uppväga den förlust, som åsamkats läroanstalten genom indragningen av den förutvarande konstsoömnadslinjen (se sid 471), är det uppenbart, att det av departementschefen förordade förslaget utsätter den Enerothska avdelningen för en överhängande ekonomisk katastrof. Då härtill kommer att den summa eller 1 000 kronor, som skolöverstyrelsen (sid. 468) antager utgöra den förlust, som enligt den nya ordningen drabbar den Enerothska avdelningen, är alldeles för lågt beräknad, så framträder än tydligare, vilket allvarligt slag, som vid ett bifall från riksdagens sida till departementschefens sätt att lösa detta problem skulle träffa den Enerothska avdelningens ekonomi. Till belysande av den verkliga förlust, av vilken avdelningen drabbas, ber jag här få återgiva den beräknade inkomst- och utgiftstaten för budgetåret 1930—1931. Det bör framhållas, att, såsom också överstyrelsen betonat, de här upptagna siffrorna, nära ansluta sig till staten under det senaste verksamhetsåret. Staten är beräknad för 16 elever under  $\frac{3}{4}$  av utbildningstiden (den återstående fjärdedelen är i enlighet med den nya ordningen förlagd till Handarbetets Vänner och ingår därför självfallet icke i denna kalkyl).

#### *Inkomster :*

Elevavgifter för 16 elever i lägre avd. (2 terminer) samt 16 elever i högre avd. (1 termin) .....	kr. 11 776: —
(med avdrag för friplatser)	
Beräknad brist .....	» 13 272: —
	<hr/>
	Summa kr. 25,048: —

#### *Utgifter :*

Avlöningar .....	kr. 12 968: —
Hyra (inräknad värme) .....	» 7 400: —
Belysning .....	» 400: —
Till vaktmästarebiträde, städning och rengöring .....	» 1 850: —

Till inventarier och undervisningsmateriel .....	»	1 030: —
Underhåll av inventarier .....	»	300: —
Diverse expeditionskostnader (annonser, telefon, porto o. s. v.) och dylikt samt till oförutsedda utgifter .....	»	1 100: —
		Summa kr. 25,048: —

Av den beräknade bristen å kr. 13 272 skulle det av skolöverstyrelsen föreslagna statsbidraget täcka 9 800 kr. och för avdelningens ekonomi kvarstår en brist av 3 472 kr. Enligt en proportionell fördelning inom det av departementschefen äskade anslagsbeloppet skulle förlusten stiga med 2 300 kr. till 5 772 kr. Det behöver knappast närmare påvisas att en sådan förlust skulle göra avdelningens ekonomiska ställning ohållbar. Då det allmänneligen erkänts, att den Enerothska avdelningen fyller högt ställda anspråk, och då det tillika offentligen uttalats, att det Enerothska seminariet »alltjämt har en stor uppgift att fylla i handarbetsundervisningens tjänst» (se statsverkspropositionen 1929, åttonde huvudtiteln, sid. 459), så skulle det vara synnerligen inkonsekvent, om statsmakterna genom sina anslagsbelopp och anslagsvillkor hotade denna betydelsefulla anstalts existens. Det vill förefalla, som om statsmakterna fastmera skulle hava en särskild anledning att känna förpliktelse mot denna anstalt med hänsyn till dess hotade ekonomiska läge, då det torde vara oemotsägligt, att den allvarliga situationen uppkommit såsom en omedelbar följd av den nya ordningen på förevarande område, som tillkommit genom statsmakternas åtgöranden.

Det är slutligen att märka, att den Enerothska anstalten ingalunda förfogar över sådana kapitaltillgångar, som i vissa andra fall torde vara för handen, liksom ej heller över förmåner av kommunal eller annan art. Med hänsyn till allt detta och för att bringa erforderlig kompensation för förluster, som utan något seminariets eget förvållande men genom statsmakternas ingripande drabbat detsamma, synes det rimligt, att det av skolöverstyrelsen föreslagna statsanslaget höjes till ett belopp, som täcker den på goda grunder befarade och beräknade bristen.

Då till Maria Nordenfelts högre handarbetslärarinneseminarium beräknas kr. 9 000 och under förutsättning att för Handarbetets Vänners lärarinnekurs beräknas 2 500 så skulle det totala anslagsbeloppet till understöd till vissa anstalter för utbildande av lärarinnor i handarbete uppgå till kr. 24 772.

Med stöd av det anförda tillåter jag mig alltså hemställa,

att riksdagen i beräkningarna över anslagsbehovet till understöd åt vissa anstalter för utbildande av lärarinnor i handarbete måtte utgå från ett beräknat statsbidrag till

Andrea Eneroths högre handarbetsseminarium under budgetåret 1930/1931 av kr. 13 272,

samt att riksdagen, till följd härav, måtte till understöd åt vissa anstalter för utbildande av lärarinnor i handarbete anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra anslag av kr. 24 772.

Stockholm den 20 januari 1930.

*Arne Forssell.*

---